עין משפט נר מצוה

כח א מיי' פ"ו מהל' קרבן פסח הל' ה:

מוסף רש"י

מצורע שחל שמיני שלו בערב הפסח, שעבר והעריב שמש כשניני, נכנס כשמיני למחנה ליה לספר נקעור אלא שתקדם בקדושת עזרה, כדכתיב בקרא (ויקרא יד) והקמיד הכהן המטהר את האדם המטהר ואותם לפני ה' וגו', ובעזרה עצמה לא היה נכנס אלא מכנים ידו לבהונות לפי שאין מחוסר כפורים נכנס לה, כדאמרינן במכות (זח:) עומד יהיה לרבות טבול יום, עיד טומאתו בו לרבות מחוסר כפורים, שאם נכנסו למקדש מיכנין כרת (פסחים צב.). **וראה קרי בו ביום.** ונדחה ממחנה ליה, כדאמרינן אלו דברים (שם:) דבעל קרי משתלח חוץ לשתי מחנות וטובל לקרייו, דלגרעתו טבל מאתמול (שם). אע"פ שאין טבול יום אחר נכנס. שבטיל יום אחר דקרי היב נכנס, דכתיב (דברים כג) כי יהיה בך איש וגו' וכבא הטמא יבא אל תוך המחנה (פסחים שם). דקסבר טבול יום דאב מב דמי וה"ה לטבול יום דקרי (זבחים לב:). זה נכנס. לבר הבית לבכנס ידיו לבהונות מדי שאוכל פסחו לערב (פסחים שם) ומכנס ידיו לעזרה ליתן מדם האשם ומתנה על בהונותיו מדי שיטבר לאכול פסחו לערב, והוא ישלחנו לעזרה היום לשחוט ולזרוק עליו אבל הוא לא יכנס לעזרה, דבטבול יום שנכנס לעזרה כבדת (זבחים שם). **מרובב שיבא עשרה.** דפסח, שיש בו כרת וידחה עשה. טבול יום בהר הבית, שאין בו כרת. אלא בעזרה, ואי משום דמכנים ידיו לעזרה, הא אמרינן בשחיטת קדשים בפ"ג (לב:) אוכל למ"ד בשה ביאה ואוכל למ"ד הואיל והוצרה לו אוכה ביאה מקצת לגרעתו, אע"פ שבעים כרת משום מחוסר כפורים והתירו הכתוב דכתיב לפני ה', הוצרה לו אף לקרייו (פסחים שם). **דבר תורה** אפילו עשה לית ביה. עשה שאין בו כרת דקאמר תנא דברייתא לאו דוקא, דאפילו עשה אין בו בטבול יום כמחנה ליה, אלא דרבנן הוא וקנא דבבא הטמא מחנה שמעה קאמר (עם) לו: דקסבר טבול יום דאב לאו מב דמי (זבחים שם). **חצר החדשה.** הר הבית שחידשו בה בהלמיתיה (שם) וקרי לה חדשה מפני חידוש שחידשו והוסיפו על קדושתו בי כיום ואמרי טבול יום לא יכנס לה, והכי אמיר ר' יוחנן מרבנים דדבר זה מחיים ובני פסח לא העמידו בכריסם לאחסור דבעל קרי מלבוא אלא התירוהו לימנס ולטבר שלא ידחה מפסח (פסחים שם).

ת"ל כי בחטאת האשם הוא. והשתא לא צריך קרא דושחט את הכבש דכולה מילתא מיניה גמר מהיקשא וכרים איזהו מקומן (זבחים דף מט.) מוקי ליה לעכב:

למאי דנפק נפק. דהיינו מתן בהונות ושחיטת לפון שכחוב בהדיא ולמאי דלא נפק כגון מתן דמים ואימורים לא נפק ולא יהיה בו מתן דמים ואימורים עד שיכתב בהדיא: **וראה** קרי בו ביום **וטבל.** פירש בקונטרס דלהכי נקט קרי ולא טמא שרץ ונגילה דטמא שרץ ואפי' טמא מת נכנסים במחנה ליה כדאמר בפרי' אלו דברים (פסחים דף סז.) דאפי' מת עצמו נכנס שנאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו עמו במחיצתו ואין נראה לר"י דהא דאמר וידחה עשה שאין בו כרת היינו עשה דרבנן (כדמפרש ר' יוחנן ועמא מת אין נכנס במיל נמי מדרבנן) כדתנן במסכת כלים (פ"ל מ"ח) המיל מקודש הימנו שאין עובדי כוכבים וטמאי מתים נכנסים לשם עזרת נשים מקודשת הימנו שאין טבול יום נכנס לשם ובכל טבול יום אחיי בין דבעל קרי בין דטמא מת שרץ ונגילה דקא אחיי בהו התם לעיל ואר"י דנקט בעל קרי לרבותא דאע"ג דאשתלח חוץ לג' מחנות המילו לו מכמיס ליכנס דבמקום כרת לא העמידו דבריהם וא"ת בפ' היה נוטל (סוטה דף כ: ושם) דקתני גבי סוטה והם אומרים הוליאוה הוליאוה שלא תטמא העזרה ופריך מהא דאפילו מת עצמו שרי ומאי קושיא והא מדרבנן אסור ותירץ ר"ת שלא גזרו אלא שלא יכנס אבל אם הוא כבר שם לא גזרו עליו שיצא כיון דמדאורייתא שרי ליכנס שם ודקדק מהא דאמרינן בפרק הנשרפים (סנהדרין דף פא:) כהן שטימא בטומאה אחיו הכהנים מוליאין אותו חוץ לעזרה ומפלגין מיחו בגיזרין משמע דאין מוליאין אלא מחוץ לעזרה שהוא מחנה שכינה וממיתין אותו בעזרת נשים כיון שכבר היה שם וי"ל מפרש דבסוטה דייק מדקתני הוליאוה הוליאוה מכי זימנא אי לאו דהוי איסור דאורייתא לא היו ממהרין כל כך ואין להאריך כאן: **זה** נכנס. שהיה צריך לבא להר הבית לעמוד בשער נקעור ולהכניס ידיו לעזרה ויתן לו מן הדם בבהונות ושערי נקעור לא נתקדשו כדאמרינן בכילד צולין (פסחים דף פה: ושם) שכל השערים נתקדשו חוץ משערי נקעור ששם מצורע עומד ומכנים ידיו לבהונות וא"ת למה נתנעו בשביל כך מלקדשם העזרה הוי שפיר לפני ה' ואומר רבינו תם דעשוי בשביל תקנת מצורעים שיעמדו שם שיגין עליהם השער בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים: **מובטב יבא** עשה שיש בו כרת בו'. לאו מילתא דפסיקא היא דיש מקומות שהעמידו בריהם במקום כרת כדאמרינן בפסחים בפרק האשה (דף לב.) אלא כאן לא היה נראה לחכמים להאמיר: **רבי** יוחנן **אמר דבר תורה אפילו עשה אין בו.** רבי יוחנן לא אמר לפלוגתי אבריתא דלאו מצא הוא כדאמרינן בפרק קמא דכתובות (דף ח.) דמשני אחב תנא הוא ופליג ולא בעי לשנויי הכי לר' יוחנן (ג) *כמתני' דכלים (פ"ל מ"ח) דתנן עזרת נשים מקודשת הימנו שאין טבול יום נכנס לשם אבל בהר הבית ואיל בר הבית ואיל ואיל שרי והיינו מדרבנן דאי מדאורייתא אסור ליכנס במחנה ליה אם כן בהר הבית נמי ליתסר דמפתח הר הבית עד שער נקעור מחנה ליה כדתניא בתוספתא ובספרי מכל מקום אין נראה דפליגי ברייתא דהכא אמתני' דכלים אלא רבי יוחנן לפרושי ברייתא אתא דעשה דקתני לאו דוקא ולאו משום דסבר רבי יוחנן טבול יום דזב דמי דהא רבא אית ליה דרבי יוחנן בסוף האשה (פסחים לב.) ורבא אית ליה בפ"ב דבריתות (דף י.) דמחוסר כפורים דזב כזב דמי אלא דוקא לענין פסח הבא בטומאה דלא יאכלו ממנו זבין וחבות ונדות ויולדות קאמר דכזב דמי להכי מייתי לה בבריתות אבל לענין ביאת מקדש לאו כזב דמי ומיתא השתא ברים פ"ב דזבחים (דף ח:) מסיק לכ"ע דמחוסר כפורים דזב כזב דמי ובפרק ג' מיעים (נזיר דף מה.) מסיק דאפילו טבול יום דזב לאו כזב דמי אלא היא דזבחים לענין פסח הבא בטומאה והיא דנזיר לענין ביאת מקדש והא דמשמע בהיא סוגיא דג' מיעים דאפילו נאמר טבול יום דזב לאו כזב דמי אסור ליכנס למחנה ליה ומקבל דרש התם אר"י בהתם בזב בעל ג' רגלים דאיכא תרתי שהוא טבול יום ומחוסר כפורים ואע"ג דבשמעתין נמי נראה קרי בו ביום דהוי טבול יום ומחוסר כפורים שרי מדאורייתא היינו משום דאינו על טומאה אחת אלא על טבול יום משום קריו ומחוסר כפורים משום ערעתו: [ועי"ע תוספות זבחים לב: ד"ה וכ"ר]: **שחדשו** בה דברים ואמרו טבול יום אל יכנס למחנה ליה. וא"ת מנא ליה שחדשו מטבול יום דלמא חדשו מטמא מת עצמו ויש לומר דמשמע ליה שלא חדשו אלא על החלר ואחר היינו עזרת נשים כדמוכח ביחזקאל (מד) ואילו טמא מת אסור אפי' בחיל: **ואמר** עולא מה טעם כו'. פירוש כיון דביאה במקלת שמה ביאה מה טעם התירו חכמים להכניס ידיו לבהונות ואם תאמר וכיון דשמה ביאה ואפילו הכי שרי מקלתו משום דאי אפשר בענין אחר ת"ל כולו נמי ליתסרי וי"ל דלא ניחא שידחה ביאת כולו דכתיב בהדיא ואל המקדש לא תבא אבל ביאה במקלת לא כתיב בהדיא אלא מהיקשא גמר לה עולא התם מה נגיעה במקלת שמה נגיעה אף ביאה במקלת כו' ועוד יש לומר כיון דאפשר על ידי ביאה במקלת אם יכנס כולו חייב מידי דהוה אהיה דרך קצרה ובא לו בארוכה: מי

תלמוד לומר כי כחטאת האשם הוא מה חטאת טעונה מתן דמים ואימורים לגבי מזבח אף אשם טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח ואי לא אהדדיה קרא ה"א למאי דנפק נפק ולמאי דלא נפק לא נפק ה"נ ה"א אשת אח דאישתרא אישתראי שאר ערויות לא אלא סד"א *תיתי (ה) *במה מצינו מאשת אח מה אשת אח מייבמה אף אחות אשה תתייבם מי דמי התם חד איסורא הכא תרי איסורי מהו דתימא הואיל ואישתרי אישתרי ומנא תימרא דאמרינן הואיל ואישתרי אישתרי דתניא (ו) *מצורע שחל שמיני שלו בערב הפסח וראה קרי בו ביום וטבל אמרו חכמים אע"פ שאין טבול יום אחר נכנס זה נכנס מוטב שיבא עשה שיש בו כרת וידחה עשה שאין בו כרת (ז) ואמר ר' יוחנן דבר תורה אפי' עשה לית ביה שנאמר (ח) ויעמוד יהושפט בקהל יהודה לפני החצר החדשה מאי חצר החדשה אמר (ט) (ר' יוחנן) שחדשו בה דברים ואמרו טבול יום לא יכנס למחנה ליה ואמר עולא מה טעם הואיל והותר לצרעתו הותר לקרייו מי דמי לדעולא

תינח

שביהם דבריי הימים: **למחנה ליה.** להר הבית: **ואמר עולא.** במסכת זבחים (דף לב:) דאמר עולא ביאה במקלת שמה ביאה ואומינהו מהא דקתני זה נכנס ומכנים ידו לבהונות ואי אמרת ביאה במקלת שמה ביאה נהי נמי דנכנס להר הבית משום דעשה שאין בו כרת הוא לבהונות היכי מצי מעייל ידיה אידי ואידי עשה שיש בו כרת הוא דקיימא לן במנחות בהקומץ רבה (דף כז:) מחוסר כפורים שנכנס למקדש עונש כרת ואין צריך לומר טבול יום ושאר כל הטמאים ושני עולא שאני מצורע הואיל והותרה לו ביאה במקלת לצרעתו שהרי עדיין מחוסר כפורים הוא ובכרת והוצרה לו מן התורה ביאה זו במקלת הותר נמי לקרייו. אלמא הואיל ואישתרא חד איסורא דאשתרא נמי אידך דהוה גביה:

תינח

(ה) גמ' אלא מד"ת מיתי אחרת אשה נמה מציו מאשת אח: (ב) רש"י ד"ה שמיני שלו וכו' הדם לבהונות. נ"ב מ"ל שעומד שם המצורע ומכנים ידיו לבהונות שאעפ"י שמשתלח חוץ לג' מחנות בשמיני שלו הותר לבא בשתי מחנות אבל בעזרה אינו נכנס כדאיתא במס' מכות דף ח טמא יהיה לרבות טבול יום עוד טומאתו בו לרבות מחוסר כפורים ובטמא מקדש כתיב בפ' פרה אדמה החוץ לעזרה אי אפשר שלא יפסל ביוצא והכנסת ידיו ביאה מקצת היא במצורע ולא שמה ביאה הלכך מזה עליו והוא עומד בשער נקעור: (ג) תוס' ד"ה ר"י דר"י סבר כמתני':

מסורת הש"ס

(א) פסחים לב. זבחים לב:, (ב) פסחים לב: הוריות ה: זבחים לב: ע"ש, (ג) [ל"ל רבי כ"ש מזבחים], (ד) [שמות יג], (ה) [כמדבר ה:],

תורה אור השלם

1. וְשָׁחַט אֶת הַכֶּבֶשׂ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת הַחַטָּאת וְאֶת הָעֹלָה בַּמָּקוֹם הַקֹּדֶשׁ כִּי כַחַטָּאת הָאָשָׁם הוּא לַכֹּהֵן קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא: ויקרא יד יג

2. וְיַעֲמֹד יְהוֹשָׁפָט בִּקְהַל יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם בְּבֵית יְיָ לִפְנֵי הַחָצֵר הַחֲדָשָׁה: דברי הימים ב כ ה

גליון הש"ס

גמ' יתיתי במה מצינו. עי' יומא דף מ: ע"כ תד"ה מה מקום: שם במה מצינו מאשת אח. כתוס' לעיל ג ע"א ד"ה לא תעשה שיש בה כרת היה לסם הגי' פה מיתי לחות מאם מאשת אח: הום' ד"ה רבי יוחנן אמר יבו' דרבי יוחנן בבריני דכלים. וכן רלוה ממתני' פ"ל מ"ח דתמיד בא ויסב לו אלא אחיו הכהנים:

הגהות הב"ח

(ו) גמ' אלא מד"ת מיתי אחרת אשה נמה מציו מאשת אח: (ב) רש"י ד"ה שמיני שלו הותר לבא בשתי מחנות אבל בעזרה אינו נכנס כדאיתא במס' מכות דף ח טמא יהיה לרבות טבול יום עוד טומאתו בו לרבות מחוסר כפורים ובטמא מקדש כתיב בפ' פרה אדמה החוץ לעזרה אי אפשר שלא יפסל ביוצא והכנסת ידיו ביאה מקצת היא במצורע ולא שמה ביאה הלכך מזה עליו והוא עומד בשער נקעור: (ג) תוס' ד"ה ר"י דר"י סבר כמתני':

הוספות ישנים

הואיל ואישתר לגרעתו הותר לקרייו. ואי"ת מ"ש מאי קאמר לעיל מטבע יכא עשה שיש בו כרת וידחה מי ליתא טעמא דהואיל והותר. וי"ל דלעיל לא יוכל לומר כן דמאי ליתא הואיל והותר וכו'. משמע שהוא היה נאסר מקודם לכן ולעולם יכול המצורע ליכנס בשערי נקעור שהוא מתנה לויה אבל הכא [בריבן הואיל והותר הוא עד עתה נאסר להכניס ידו לבהונות:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com